

deze twee boeken waarvoor zoveel Nederlanders gevallen zijn – afgezien van het feit dat zij geschreven zijn door iemand die de taal pas op latere leeftijd leerde? Dat is zonder enige twijfel een grote verdienste, al is Fàbregas in dat opzicht zeker niet de eerste. Schrijvers als Jan Stavinoha, Sevtap Baycili en Kader Abdolah gingen haar voor, met wisselend succes. ‘Allochtone’ schrijvers met Marokkaanse wortels werden meestal in Nederland geboren of kwamen daar op zeer jonge leeftijd te wonen.

Alle bewondering dus voor de taalkundige prestatie van Fàbregas, maar een dergelijk verbluffend inburgeringsvermogen levert nog niet per se goede boeken op. Er valt op de verdiensten van deze beide romans nogal wat af te dingen. Ze verliezen zich regelmatig in clichés, worden op een bepaald moment erg voorspelbaar, zijn politiek-ideologisch braaf-correct en de taal ervan blijft ook in de recentste van de twee, die ontegenzeggelijk beter geschreven is, herinneringen oproepen aan die van de meisjesroman. Voor de conclusie dat hier een nieuw groot talent geboren is, is het nog te vroeg.

Opvallend is dat Fàbregas haar beide boeken in tweeën deelt. In *Landen* dragen de hoofdstukken afwisselend de titel *Hij en Zij*; ze vertellen het verhaal van respectievelijk een Spanjaard die in de jaren zestig als gastarbeider naar Nederland kwam, en een Nederlandse die op zoek is naar de man die haar ooit redde uit een brandende auto, na een ongeluk waarbij zij haar beide ouders verloor.

In *Het meisje met de negen vingers* staat in de twee luiken van het boek dezelfde persoon centraal, wier verhaal (zij het in een minder strikte afwisseling) in de eerste en de derde persoon verteld wordt. De in Barcelona woonachtige Laura gaat sinds haar vroegste kindertijd door het leven met negen vingers: een “klein gebrek” waarmee zij heel goed weet te leven.

Toch moet er in haar ziel iets onrustigs broeien, want aan het begin van de roman laat Fàbregas haar een schrift kopen waarin ze zich voorneemt “alleen maar leugens op te schrijven”. Dat zou een aardig spel met waarheid en onwaarheid kunnen opleveren (kún je “alleen maar leugens” schrijven?), maar bij Laura beperkt de onwaarheid zich grotendeels tot bizarre fantasieën waarin zij ook haar resterende vingers één voor één verliest.

In het in de derde persoon geschreven parallel-verhaal is diezelfde Laura op zoek naar foto’s die

[B] **HERINNERING EN AFKOMST.
TWEË ROMANS VAN LAIA FÀBREGAS**

Twee romans heeft de van oorsprong Catalaanse schrijfster Laia Fàbregas tot nu toe op haar naam staan. Haar debuut, *Het meisje met de negen vingers*, verscheen in 2008, werd door de kritiek goed ontvangen, door lezers grif gekocht en al snel vertaald, onder andere in het Frans, Spaans en Catalaans. Dat laatste is opmerkelijk. Het boek, dat de sinds tien jaar in Nederland woonachtige Fàbregas in het Nederlands publiceerde, keerde via een omweg terug naar haar geboortegrond (waar ze nog altijd een deel van het jaar woont). Zo ver is het met de in 2010 verschenen tweede roman van Fàbregas, *Landen*, nog niet, maar de enthousiaste ontvangst die ook dit boek in de Nederlandse pers ten deel viel, wekt verwachtingen.

Bij het lezen van beide romans vraag je je onwillekeurig af waarom. Wat is de charme van

haar herinneringen aan haar eigen verleden zouden kunnen staven. Was alles wel zoals zij het zich inmiddels is gaan voorstellen? Die foto's zijn er niet, want haar ouders hebben consequent geweigerd die te maken: de herinnering aan het unieke moment moest genoeg zijn. Niet bij toeval laat Laura hen in het huwelijk treden op dezelfde dag waarop in Woodstock het beroemdste pop- en hippiefestival aller tijden begon.

Uiteindelijk – zo ontdekt Laura – blijkt dat beeldverbod een andere reden te hebben gehad, en wordt daarmee tegelijk het raadsel van de verdwenen vinger opgelost. Komen de verhaallijnen in de twee luiken van deze roman zo keurig bij elkaar, overtuigend wordt de roman daarom nog niet. Veel wordt erin aangeraakt (de politieke geschiedenis van Catalonië, de vraag of de herinnering het wel kan stellen zonder uitwendige bewijsstukken), maar niets ervan steekt werkelijk diep. Het politieke aspect blijft veilig binnen de lijnen van een al uittrentreuren vertelde, simpele tegenstelling (boze dictatuur, vrijheidslievend nationalisme); de veel interessantere vraag naar het geheugen stijgt niet uit boven het nogal knus vertelde verslag van Laura's fotojacht.

Herinnering en afkomst zijn ook de centrale thema's van Fàbregas tweede roman, *Landen*, die in een veel strakkere afwisseling de los-vast met elkaar verbonden verhalen vertelt van de Spanjaard en de Nederlandse. Zij ontmoeten elkaar in het vliegtuig van Barcelona naar Amsterdam. Hij vertelt haar in korte lijnen zijn levensverhaal, maar na de landing blijkt hij te zijn overleden. Een klein kistje dat hij bij zich had als een zeer persoonlijk bezit wordt door haar meegenomen. Het blijkt as te bevatten, op de bodem staat een onbegrijpelijk woord.

Vanaf dat ogenblik splitst het boek zich in tweeën. *Hij* verhaalt hoe hij vanuit het Spaanse Extremadura naar Nederland vertrekt om bij Philips te gaan werken, een meisje huwt uit het dorp waar zijn pension staat, en hoe hij zich – met zijn vrouw teruggekeerd naar Spanje – na haar dood en het uitvliegen van hun zoons op geen enkele plaats meer thuis voelt. *Zij* zoekt na die ontmoeting niet alleen meer naar de jongen die haar ooit gered heeft, maar ook naar de zoons van de gestorvene, om hen het kistje terug te geven. Alles komt ook hier aan het eind van het boek keurig bij elkaar. Al laat Fàbregas

het boek net vóór de ontknoping eindigen, hoe die er uitziet, kan de lezer dan al van ver zien aankomen.

Landen is een meer beheerste maar daarom nog niet meer indringende roman dan Fàbregas' debuut. Beide boeken ontbreekt het aan de kracht en onontkoombaarheid die een roman boven de middelmaat doen uitsteken. Hoe vlijtig ook verteld, uiteindelijk is er uit beide boeken weinig dat in het geheugen beklijft (of het moest de bizarre bloederigheid van de één voor één verloren vingers uit de debuutroman zijn). Het meest verrassende van deze twee boeken is vooralsnog hun succes.

GER GROOT

LAIA FÀBREGAS, *Landen*. Anthos, Amsterdam, 2010, 213 p.

LAIA FÀBREGAS, *Het meisje met de negen vingers*. Anthos, Amsterdam, 2008, 172 p.



Laia Fàbregas, Foto Merlijn Doornernik.